

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย มีชาวเขาตั้งหมู่บ้านอยู่กระจัดกระจายตามจังหวัดต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 21 จังหวัด แต่ส่วนใหญ่อยู่กันหนาแน่นในพื้นที่ป่าคอยางไกลทางคมนาคม ในภาคเหนือจังหวัดที่มีชาวเขายู่มากได้แก่จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย น่าน ตาก สุโขทัย ลำปาง แพร่ และแม่ฮ่องสอน ส่วนภาคกลางก็มีจังหวัด กาญจนบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี กำแพงเพชร และ เพชรบูรณ์

การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนชาวเขา นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะสภาพท้องถิ่นที่กันดารและห่างไกลจากตัวเมือง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการมาเข้าโรงเรียน และนอกจากนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็มักจะต้องการให้ลูกของตนช่วยทำงานต่าง ๆ แทนที่จะมาเรียนหนังสือ ซึ่งดูเสมือนว่าเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และเด็กที่มาเข้าโรงเรียนก็อยู่ในช่วงวัยที่พอจะช่วยทำงานบ้านได้มาก แมว่ารัฐบาลจะได้หาทางช่วยเหลือโดยพยายามตั้งโรงเรียนขึ้นในแหล่งที่พอจะเป็นศูนย์รวมระหว่างหมู่บ้าน แต่ก็ยังประสบปัญหาเด็กขาดเรียน อันเนื่องมาจากปัญหาข้างตน นอกจากนั้นปัญหาการขาดแคลนครูในถิ่นทุรกันดาร ก็ยังมาหนุนให้การจัดการศึกษาในแถบนี้ไม่ได้ผลเท่าที่ควร กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญของการจัดการศึกษาดังเช่นที่ ยุพดี ชัยภักดิ์ ไคกลาวไว้ในบทความเกี่ยวกับงานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาว่า

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างควมมั่นคงให้แก่ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของชนกลุ่มน้อยที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ซึ่งายคอกการแทรกซึมและการโฆษณาชวนเชื่อจากญกอกการร้ายทั้งในประเทศและนอกประเทศ กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ดำเนินการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2502 แต่เนื่องจากขณะนั้นมีหลายหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับชาวเขา คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2508 ให้คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขารับผิดชอบเกี่ยวกับชาวเขาในทุกกรณี โดยให้กองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์เป็นหน่วยงานหลัก และเป็นแหล่งกลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จนถึงปัจจุบันกองสงเคราะห์ชาวเขาคำเนินการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา โดยรับผิดชอบชาวเขากำนวนประมาณ 313,173 คน² (ตัวเลขยังไม่สมบูรณ์ เพราะในเขตอันตรายบางเขตรสำรวจไม่ไค ตัวเลขที่ไคมาเป็นตัวเลขที่ไคเฉพาะหมู่บ้านที่เขาถึงเท่านั้น) เมื่อรวมชาวเขาที่ยังไม่ไคสำรวจแล้วจะมีทั้งหมดประมาณ 500,000 คน ในเขตศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา 10 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดแมฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ทาก (รับผิดชอบรวมถึงจังหวัดสุโขทัย) ลำปาง (รับผิดชอบรวมถึงจังหวัดแพร่) ลำพูน กาญจนบุรี (รับผิดชอบรวมถึงจังหวัดอุทัยธานี และสุพรรณบุรี) กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ และน่าน³

โดยเหตุที่ชาวเขาส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนและประกอบอาชีพอยู่บนภูเขาสูง มีสภาพความเป็นอยู่ รายได้ และการศึกษาคอนข้างต่ำ กองสงเคราะห์ชาวเขา

¹ ยุพดี ชัยภักดิ์, "งานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา," กรมประชาสงเคราะห์ฉบับที่ระลึกคล้ายวันสถาปนากกรมประชาสงเคราะห์ ครบรอบ 37 ปี 22 (กันยายน - ตุลาคม 2520) : 35.

² กองสงเคราะห์ชาวเขา, "ตัวเลขเกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทย" (อค์สำเนา : 2520).

³ ยุพดี ชัยภักดิ์, "งานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา," กรมประชาสงเคราะห์, หน้า 35.

กรมประชาสงเคราะห์ จึงต้องรับภาระอย่างหนักในการเข้าถึง เพื่อพัฒนาและ
สงเคราะห์ให้ชาวเขาที่มีความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยพัฒนาทุก ๆ ด้านพร้อมกันไปทั้งด้าน
อาชีพ สังคม เศรษฐกิจ และด้านจิตใจ จุดมุ่งหมายสำคัญคือพยายามทำให้ชาวเขา
เป็นพลเมืองไทยที่มีคุณภาพ และสามารถช่วยตัวเองได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มพูน
รายได้ของชาวเขา ทำให้มีมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาว-
เขาเป็นพลเมืองดี ให้สามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงตนเองและชุมชนได้ ให้เลิกปลูก
ฝิ่น และขณะเดียวกันก็สนับสนุนชาวเขาให้ใช้พื้นที่เพาะปลูกเป็นหลักแหล่งแน่นอน
ไม่ต่างป่าทำไร่ เลื่อนลอยตามสภาพเดิมที่เคยทำมาแต่โบราณ อันเป็นการทำลายป่าไม้
และต้นน้ำลำธาร รวมทั้งให้ช่วยปลูกป่าใหม่แทนป่าที่ถูกทำลายด้วย

ในด้านการพัฒนาการศึกษา ยุพดี ชัยภักดิ์ กล่าวไว้ว่า

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการพัฒนาชาวเขา เพราะถ้าสามารถสอนให้
ชาวเขาเรียนรูภาษาไทยได้ การพัฒนาคนอื่น ๆ จะง่ายขึ้น กองสงเคราะห์
ชาวเขาจึงส่งเสริมให้ชาวเขาเรียนหนังสือ โดยให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขา
รวมทั้งชาวเขาซึ่งเป็นผู้ใหญ่ (ซึ่งเรียกว่าการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ) ซึ่ง
ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลายฝ่าย อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ องค์กร
บริหารส่วนจังหวัดที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การให้การศึกษา
แก่ชาวเขาของกองสงเคราะห์ชาวเขา กระทำโดยจัดฝึกอบรมครูช่วยสอน
ชาวเขาขึ้น โดยคัดเลือกชาวเขาที่มีพื้นฐานภูมิปัญญาใกล้เคียงกับโรงเรียน
ชั่วคราว มีอายุ 18 - 25 ปี จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 7 รวมทั้ง
ภิกษุ สามเณร ชาวเขาที่บวชเรียนอยู่วัดศรีโสดา จังหวัดเชียงใหม่ เขารับ
การอบรมตามหลักสูตรที่คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วางไว้เป็น
เวลา 3 เดือน วิชาที่อบรมมีวิชาสามัญ เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิต-
ศาสตร์ พลศึกษา สุขศึกษา วิชาครู เช่น จิตวิทยา หลักการสอนและวิธีการ
สอน หลังจากนั้นผู้ใหญ่เขารับการอบรมทำครูฝึกสอน เมื่อใดผลเป็นที่น่าพอใจ
กองสงเคราะห์ชาวเขาจะบรรจุให้เป็นลูกจ้างประจำ อัตราเงินเดือน
850 บาท ปัจจุบันกองสงเคราะห์ชาวเขา อบรมครูช่วยสอนชาวเขาไปแล้ว
5 รุ่น ครูช่วยสอนชาวเขาเหล่านี้กลับไปสอนหนังสือในโรงเรียนชั่วคราว
ที่กองสงเคราะห์ชาวเขาตั้งขึ้น ซึ่งมีนักเรียนชาวเขาเขารับการอบรมเป็น

จำนวนมาก ปัจจุบันได้จัดตั้งโรงเรียนชั่วคราว ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ของชาวเขา
ไปแล้วมีรวม 99 โรงเรียน ผลិតครูช่วยสอนไปจำนวน 275 คน และมีเป้าหมายที่จะ
จัดสร้างโรงเรียนชั่วคราวตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทุกหมู่บ้าน และผลิตครูช่วยสอนเพิ่ม
ขึ้นตามความต้องการ¹

แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่ม
มีโครงการทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2515 ในการ
ฝึกอบรมนี้ จำเป็นต้องใช้หนังสือแบบเรียนที่เหมาะสมสำหรับเด็กชาวเขา อันประกอบ
ด้วยเนื้อหาความรู้วิชาภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ สุขศึกษา
สำหรับเด็กเริ่มเรียนจนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รวม 5 ชุด 19 เล่ม แผนกวิชา
ประถมศึกษา จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุงจากแบบเรียน ซึ่งคณะนิสิตปริญญาโท
สาขาประถมศึกษา ผู้ช่วยวิจัยได้จัดทำขึ้นตามโครงการทดลองในปีการศึกษา 2515
โดยมีคณะกรรมการสร้างหนังสือแบบเรียน สำหรับนักเรียนชาวเขา ดังรายนาม
ต่อไปนี้

ศาสตราจารย์อำไพ	สุจริตกุล
ศาสตราจารย์สุมน	อมรวิวัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุกติยวดี	บุญชู
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยวารี	ดิระจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยวรัตน์	ศิริโชติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศรี	กนกกา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข	บุญยสวัสดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุกจิระ	สุภรณ์ไพบุลย์

¹ ยุกตี ชัยภักดิ์ "งานพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา;"

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปทีป	เมธาคุณวุฒิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงเดือน	ออนนวม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นงนารถ	เคชณรงค์
อาจารย์ลินจง	อินทร์มพรรักษ์
อาจารย์ศิริวรรณ	กาญจนสาลักษณ์
อาจารย์รัชดา	สุตรา
อาจารย์มุกดา	เศรษฐบุตร
อาจารย์สายสวาท	ธรรมมาภิมุข

แบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขาทั้ง 5 ชุดนี้ สร้างขึ้นเพื่อใช้ในโครงการ
ปีกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขาโดยเฉพาะ

ในปีการศึกษา 2520 แผนกวิชาประถมศึกษา มีความประสงค์จะวิเคราะห์
เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียน เพื่อศึกษาความเหมาะสม ความสมบูรณ์ของแบบ-
เรียนทั้ง 5 วิชา

ผู้วิจัยมีความสนใจในวิชาสุขศึกษา จึงรับทำการวิเคราะห์และประเมินผล
แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา จำนวน 4 เล่ม เพื่อสนองความต้องการ
ของแผนกวิชาประถมศึกษา ที่ต้องการจะศึกษาว่าแบบเรียนนี้มีคุณลักษณะที่ดี และมีเนื้อ-
หาครบถ้วนเหมาะสมกับนักเรียนชาวเขาในระดับประถมศึกษาหรือไม่ ทั้งนี้เพราะผู้
วิจัยเห็นว่า การจัดสอนสุขศึกษา การจัดบริการสุขภาพ และการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูก
สุขลักษณะ จะช่วยให้การสุขศึกษาได้ผลในที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนา
สภาพความเป็นอยู่ของชาวเขาให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ การได้ปลูกฝังแนวคิดตลอดจน
ทัศนคติ และสร้างสุนิสัยต่าง ๆ ให้แก่เด็กชาวเขา ตั้งแต่ในระดับโรงเรียนจึงเป็น
สิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

สุชาติ โสมประยูร กล่าวไว้สรุปความได้ว่า การสุขศึกษาในโรงเรียนมีความสำคัญมาก เพราะวัยเด็กย่อมมีแนวโน้มหรือท่าทีต่อการสอนสุขศึกษาได้ดีกว่าวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการพัฒนาทัศนคติที่ดี สุขปฏิบัติที่พึงปรารถนา และเป็นที่หวังกันอย่างมากในวงการสาธารณสุข เรื่องของสุขภาพไม่ว่าจะเป็นในด้านความรู้ ทัศนคติ หรือการปฏิบัติ อาจถ่ายทอดจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ได้เสมอ¹

ปราณี พลภักดี ได้กล่าวถึงความสำคัญในการรักษาสุขภาพในวัยเรียนสรุปได้ความว่า การสอนสุขศึกษาและสวัสดิศึกษา จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการสอนวิชาสุขศึกษา คือ จะต้องให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านความรู้ ทัศนคติ ทักษะ และการปฏิบัติ ในการสอนจำเป็นต้องเน้นพร้อม ๆ กัน แต่ต้องให้สอดคล้องกับความพร้อม ความสามารถ และความต้องการของเด็ก การสอนให้เด็กรู้จักรักษาสุขภาพในวัยเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะเป็นสิ่งตั้งามซึ่งจะติดตัวเด็กไปเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า และสามารถที่จะทำให้ชุมชนและประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้ เพราะมีประชาชนที่มีสุขภาพดี สมอง บัญญาดี สามารถเรียนหนังสือได้ไ้ในชั้นสูง ออกไปประกอบอาชีพได้ทุกคน ทำให้ประเทศชาติมีเศรษฐกิจดี²

การที่จะให้เด็กชาวเขาทุกคนมีสุขภาพดี รู้สึกรับผิดชอบในเรื่องสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ โดยมีความรู้และปฏิบัติตนให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ของครอบครัวและของชุมชน อันจะนำไปสู่การเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์ได้นั้น วิชาสุขศึกษาจะเป็นวิชาหนึ่งที่

¹สุชาติ โสมประยูร, การสอนสุขศึกษา, (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514), หน้า 10 - 11.

²ปราณี พลภักดี, "ความสำคัญในการรักษาสุขภาพในวัยเรียน," วารสารครูสาร 3 (ตุลาคม : 2514) : 19.

สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะก่อนที่จะให้การศึกษาท่านอื่น ๆ นั้นสมควรจะให้
เด็กมีสุขภาพดีเสียก่อน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา
เล่ม 1 - 4 ซึ่งแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้
สร้างขึ้นระหว่างปีการศึกษา 2515 - 2520
2. เพื่อประเมินผลแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา ดังกล่าว
ในค่านเนื้อหา และคุณลักษณะของแบบเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา ในระดับประถมศึกษา
ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีเนื้อหาครบ
ถ้วนตามหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยค
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของ
กระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา
พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. แบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา ดังกล่าว มีคุณลักษณะตรง
ตามคุณลักษณะของแบบเรียนที่ดี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา ที่แผนกวิชา
ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สร้างขึ้น รวม 4 เล่ม
ซึ่งนำไปใช้เป็นแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขา ในโรงเรียนชั่วคราว ของ
กรมประชาสงเคราะห์เท่านั้น

2. ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบเรียนดังกล่าว ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 เนื้อหาและแนวคิด หมายถึงการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดในแบบเรียนว่ามีความมั่นคง และครอบคลุมเนื้อหาและแนวคิดในหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 คุณลักษณะของแบบเรียน หมายถึงการศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น การจัดทำรูปเล่ม การพิมพ์ ภาพประกอบ แบบและขนาดตัวอักษร เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน สำหรับนักเรียนชาวเขา ทั้ง 5 วิชา มีคณะผู้วิจัย 5 คน คือ

1. นางสาวนงลักษณ์ สิ้นสืบผล วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชาวเขา

2. นายณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียนคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชาวเขา

3. นางสาวเนาวรัตน์ แต้ยิม วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียนสังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา

4. นายสมสมบุรณ์ โพธิ์อะ วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียน
วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชาวเขา

5. นางสาวอรุณี สุกสุข วิเคราะห์เนื้อหาและประเมินผลแบบเรียน
สุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา

เพื่อให้การศึกษาکنคิดว่า เป็นไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้
ดำเนินงานเป็นขั้นตอนดังนี้

1. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียน
ชาวเขา โดยศึกษาขอบเขตเนื้อหาวิชา จากหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตร
โรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2506 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษ
สำหรับการฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถม
ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. สร้างตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน สำหรับนักเรียนชาว-
เขา โดยศึกษาขอบเขตจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3. นำตารางวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา
ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน พิจารณาให้ข้อคิดเห็นด้านความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุง
แก้ไข

4. นำตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน สำหรับนักเรียนชาวเขา
ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน พิจารณาให้ข้อคิดเห็นด้านความเหมาะสมแล้ว นำมารวม
กันปรับปรุงแก้ไข

5. ร่วมกันวิเคราะห์เนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียนสุขศึกษาสำหรับนักเรียนชาวเขาทั้ง 4 เล่ม

6. รวบรวมผลการวิเคราะห์เนื้อหาและคุณลักษณะของแบบเรียนสุขศึกษาสำหรับนักเรียนชาวเขา จากผลการอภิปรายร่วมกัน เพื่อประเมินผลและเสนอผลการวิจัยในรูปการบรรยาย

ความจำกัดของการวิจัย

ความจำกัดของการวิจัยเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจาก

1. ตารางวิเคราะห์เนื้อหาแบบเรียน สำหรับนักเรียนชาวเขา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อาจมีข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษา หรือหัวข้อเนื้อหาและแนวคิดอาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาของทั้ง 4 หลักสูตร เนื่องจากรายละเอียดเนื้อหาของทั้ง 4 หลักสูตรมีเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่อาจสร้างตารางวิเคราะห์ที่ครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหาทั้งหมดได้

2. ตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน สำหรับนักเรียนชาวเขาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อาจมีข้อบกพร่องด้านการใช้ภาษา หรือหัวข้อรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะในการสร้างตารางวิเคราะห์ดังกล่าว คำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้วิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียนของไทยโดยทั่วไป

3. วิธีการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการด้วยการอ่านและศึกษาแบบเรียน สำหรับนักเรียนชาวเขา ถึงแม้จะพยายามควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่อ่าน เพื่อวิเคราะห์แบบเรียนดังกล่าว เช่นความแม่นยำของการวินิจฉัย สภาพทางอารมณ์ เป็นต้น แต่ก็ไม่อาจควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ได้ทั้งหมด

ขอตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่า แบบวิธีการวิเคราะห์และประเมินผลตลอดจนการรวบรวมข้อมูลทุกเรื่อง ทุกตอนของแบบเรียนสำหรับนักเรียนชาวเขา ทั้ง 4 เล่ม เป็นวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสมและผิดพลาดคนน้อยที่สุด

2. ผู้วิจัยถือว่า ผลการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียนดังกล่าว ถูกต้องตามข้อเท็จจริงด้านวิชาการมากที่สุด ผู้วิจัยมิได้มีอคติ หรือลำเอียงอันเนื่องมาจากสาเหตุใด ๆ เลย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยนี้จะแสดงคุณค่าของแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขา เล่ม 1 - 4 ที่แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สร้างขึ้น และจะเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขาต่อไป

2. ผลการวิจัยนี้จะ เป็นแบบฉบับในการวิเคราะห์เนื้อหา และคุณลักษณะของแบบเรียนสุขศึกษา ในระดับประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องอื่น ๆ อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ศัพท์เฉพาะเรื่องและคำจำกัดความ

1. ตารางวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึงบัญชีหัวข้อเนื้อหาและแนวคิดทางสุขศึกษา แยกออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีเกณฑ์การพิจารณาและการชี้ครอຍคะแนน

ตอนที่ 2 ตารางแสดงหัวข้อรายละเอียดของเนื้อหาและแนวคิดทาง
 สุขศึกษา จำนวน 84 ข้อ และ 70 ข้อ ตามลำดับ โดยสร้างจากการประมวลเนื้อหา
 ในหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร คือหลักสูตรประโยคประถมศึกษา ตอนต้น พุทธศักราช
 2503 หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา
 พุทธศักราช 2508 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรม
 ครูช่วยสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อเนื้อหา แบ่งออกเป็น 22 เรื่อง คือ

- เรื่องที่ 1 การรักษาความสะอาดร่างกาย
- เรื่องที่ 2 อวัยวะที่สำคัญของร่างกาย
- เรื่องที่ 3 รูปร่าง ท่าทาง ทรวดทรง และบุคลิกลักษณะที่ดี
- เรื่องที่ 4 การออกกำลังกาย การพักผ่อน และการนอน
- เรื่องที่ 5 อาหาร
- เรื่องที่ 7 อากาศ
- เรื่องที่ 8 แสงแดด
- เรื่องที่ 9 กติกาอนามัย
- เรื่องที่ 10 โรคติดต่อหรือโรคระบาด
- เรื่องที่ 11 อุบัติเหตุ
- เรื่องที่ 12 การปฐมพยาบาล
- เรื่องที่ 13 ยาสามัญประจำบ้าน
- เรื่องที่ 14 สิ่งเสพติดให้โทษ
- เรื่องที่ 15 สุขภาพจิต
- เรื่องที่ 16 การรักษาความสะอาดบ้านและการจัดบ้านเรือนให้ถูกสุข-
ลักษณะ

- เรื่องที่ 17 เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และของใช้ส่วนตัว
 เรื่องที่ 18 เครื่องใช้ในบ้าน
 เรื่องที่ 19 ลักษณะของครอบครัวที่อยู่ค้ำสุข
 เรื่องที่ 20 โรงเรียนของเรา
 เรื่องที่ 21 ชมชื่นของเรา
 เรื่องที่ 22 บุคคลที่เรายกย่อง

ตารางวิเคราะห์เนื้อหา มีช่องแสดงรอยคะแนนตามจำนวนครั้งที่เนื้อหา
 ต่าง ๆ ทางสุขศึกษาปรากฏอยู่ (แต่ละเรื่อง แต่ละตอน หรือแต่ละบทของแบบเรียน)
 รวม 4 ช่อง ตามจำนวนแบบเรียนที่ทำการวิเคราะห์ 4 เล่ม และช่องหมายเหตุ
 โดยใช้ตารางวิเคราะห์ 1 ฉบับ ต่อหนังสือทั้ง 4 เล่ม

ตอนที่ 3 ประเมินผลขั้นสุดท้ายในรูปของการบรรยาย

2. ตารางวิเคราะห์คุณลักษณะของแบบเรียน หมายถึงมีผู้ชี้หัวข้อแสดง
 ลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือแบบเรียนที่ดี ซึ่งควรจะมีโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เกณฑ์ในการวิเคราะห์ ใช้เกณฑ์การแบ่งคะแนน และเกณฑ์
 การคิดคะแนน เพื่อประเมินผลแบบเรียนในด้านเนื้อหาวิชา วิธีการเขียน และการ
 จัดทำรูปเล่ม

ตอนที่ 2 ตารางแสดงหัวข้อรายละเอียดต่าง ๆ คือ

1. เนื้อหาวิชา แบ่งเป็น
 - 1.1 ความเหมาะสมทั่วไป
 - 1.2 การจัดแบ่งเนื้อหา
 - 1.3 ความยากง่ายของเนื้อหา
 - 1.4 การคำนึงถึงหลักจิตวิทยา

2. วิธีการเขียน แบ่งเป็น
 - 2.1 ความเหมาะสมทั่วไป
 - 2.2 การสรุปบทเรียน
 - 2.3 กิจกรรมท้ายบทและ/หรือแบบฝึกหัด
 - 2.4 คู่มือครู

3. การจัดทำรูปเล่ม แบ่งเป็น
 - 3.1 รูปเล่ม
 - 3.2 การพิมพ์
 - 3.3 ภาพประกอบ

ตารางแสดงหัวข้อรายละเอียดต่าง ๆ นี้ มีช่องแสดงคะแนนเต็มของหัวข้อรายละเอียดต่าง ๆ ของการให้คะแนนแบบเรียนทั้ง 4 เล่ม และช่องหมายเหตุ

ตอนที่ 3 ประเมินผลขั้นสุดท้ายในรูปของการบรรยาย

3. แบบเรียน หมายถึง หนังสือแบบเรียนสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชาวเขาที่แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สร้างขึ้น โดยยึดหน่วยการสอนทั้ง 5 คือ ฉันทน์เป็นคนไทย ชีวิตที่สงบสุข บ้านเมืองของเรา บุคคลที่เรายกย่อง หลักการที่เราเชื่อถือเป็นแกนกลาง รวม 4 เล่ม

4. เนื้อหา หมายถึง หัวข้อเรื่องย่อย ๆ ซึ่งนำมาจาก การประมวลเนื้อหาที่มีอยู่ในหลักสูตรทั้ง 4 หลักสูตร ที่กล่าวมาแล้ว

5. แนวคิด หมายถึง ข้อคิดหรือข้อสังเกตโดยสรุปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

6. หลักสูตร 2503 หมายถึงหลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2503¹

7. หลักสูตร 2521 หมายถึงหลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่าง ที่คณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร (ก.ป.ส.) ได้อนุมัติในหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างแล้ว กรมวิชาการและเขตศึกษาต่าง ๆ ได้นำไปทดลองใช้ในโรงเรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2519 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ในปีการศึกษา 2520²

8. หลักสูตร 2508 หมายถึงหลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508 ที่กระทรวงศึกษาธิการ อนุญาตให้ใช้กับนักเรียนชาวเขา เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2508³

9. หลักสูตร 2516 หมายถึง หลักสูตรพิเศษสำหรับการฝึกอบรมครู ulyสอนเด็กชาวเขา พุทธศักราช 2516 ของแผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา โดยเฉพาะ⁴

006469

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503, พิมพ์ครั้งที่ 19, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517).

²กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับร่าง (กรุงเทพมหานคร : ทางสทประชาชาติชัย, 2520).

³กระทรวงศึกษาธิการ, กรมสามัญศึกษา, หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พุทธศักราช 2508, (พระนคร : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2511).

⁴จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, แผนกวิชาประถมศึกษา รายงานการวิจัยเรื่อง "การทดลองฝึกอบรมครูช่วยสอนเด็กชาวเขา รุ่นที่ 2" 30 ต.ค. 2516-3 ก.พ. 2517, (กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานผลิตเอกสาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 92-94.